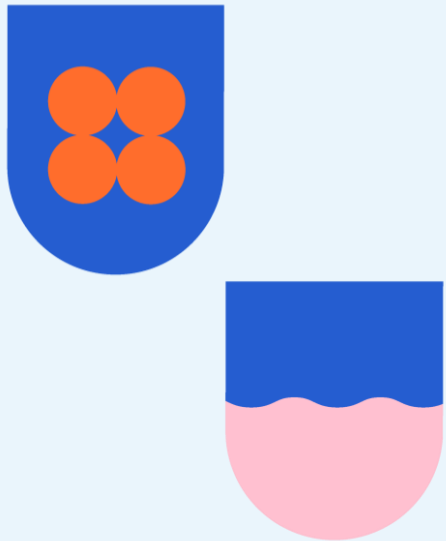

Sisäinen valvonta ja omavalvonta

Webinaari 27.10.2022 klo 14-16

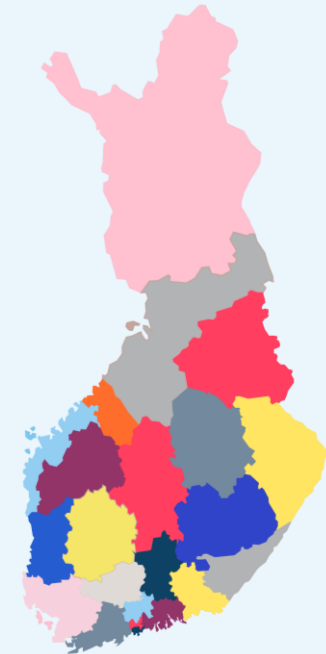
Kuntaliitto on muutoksessa kuntien ja hyvinvointialueiden tukena

Kuntaliiton muutostuki

- Ohjeita ja tukimateriaalia
- Muutostukiwebinaareja
- Verkostoja
- Muutostuki-neuvontapalvelu

www.kuntaliitto.fi/sotemuutostuki

Sote-toimeenpanoon liittyvät kysymykset ja palvelupyynnot neuvontapyyntölomakkeella : www.kuntaliitto.fi/neuvontapyynto

Syksyn muutostukitilaisuuksien aiheita

(järjestäminen/tuottaminen/hankinnat)

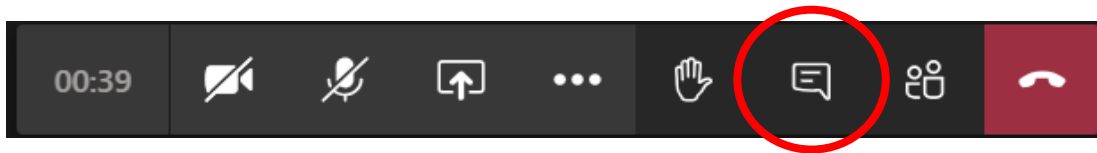

- Hoitopaikan valinta ja kotikunnan muutokset 13.9.
- Riittävä oma tuotanto ja palveluiden hankinta 29.9.
- Sopimusehdot palveluita hankittaessa 6.10.
- **Sisäinen valvonta ja omavalvonta 27.10.**

www.kuntaliitto.fi/sotemuutostuki

Yleistä tilaisuuden läpiviennistä

- Tilaisuus tallennetaan ja tallenne on käytettävissä ilmoittautuneille kahden viikon ajan
- Alustajille voi esittää kysymyksiä tai kommentteja keskusteluikkunan kautta koko tilaisuuden ajan

- Suullisille kommentteille ja kysymyksille on varattu aikaa tilaisuuden loppuun. Puheenvuoropyynnöt joko ”nosta käsi” – toiminnolla tai keskusteluikkunan kautta.

- Mikrofonit ovat alussa kaikilla osallistujilla kiinni, kun ne avataan keskusteluosiossa, niin pyydämme ystävällisesti pitämään mikrofonia mykistettynä, kun et ole itse äänessä, taustahälinän minimoimiseksi

Sisäinen valvonta ja omavalvonta

Webinaari 27.10.2022 klo 14-16

Ohjelma

- **Johdatus aiheeseen**, johtava lakimies Johanna Sorvettula
- **Sisäinen valvonta**, kehittämispäällikkö Marja-Liisa Ylitalo
- **Pelastustoimen näkökulma**, koordinaattori Terhi Virtanen, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
- **Alueen puheenvuoro** Ulla Isotalo, vt. hankintajohtaja, Etelä-Pohjanmaa
- **Kysymyksiä ja vastauksia**

Johdatus aiheeseen

Johtava lakimies Johanna Sorvettula

Sisältö

1. Lainsäädäntötausta
2. Ohjaus- ja toimintajärjestelmä
3. Sisäinen valvonta
4. Huomioita

Sote-muutostuki

**KUNTA
LIITTO**

Lainsäädäntötausta

Hyvinvointialuelaki

- 22 § Aluevaltuuston tehtävät 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 43 § Aluehallituksen tehtävät 7) huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä;
- 95 § Hallintosääntö f) sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta;
- 49 § Hyvinvointialueen tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohje
 - Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että hyvinvointialueen tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin kokonaisuus. **Omistajaohjauksella varmistetaan palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä palveluiden laatu, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus hyvinvointialueen tytäryhteisöjen toiminnassa.** Omistajaohjauksella varmistetaan myös avoimuuden ja viestinnän samoin kuin palvelujen käyttäjien ja hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen.

6 luku Omavalvonta ja viranomaisvalvonta

40 § Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvonta

- **Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen.** Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on omavalvonnassaan erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.
- **Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma.** Ohjelmassa tulee määritellä, miten 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana ovat laissa erikseen säädetyt omavalvontasuunnitelmat ja potilasturvallisuussuunnitelmat.
- Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä ja laatimisesta.
- 9 Valvira voi antaa määräyksiä omavalvontaohjelman tarkemmasta sisällöstä ja sen toteutumisen seurannasta.

Sotejärjestämislaki

29 § Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointivelvollisuus

- Hyvinvointialueen on **seurattava** alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä väestöryhmittäin, järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta, saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta, asiakkaiden palvelujen yhteensovittamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja tuottavuutta.
- Hyvinvointialueen on **verrattava** tätä tietoa vastaavaan muihin hyvinvointialueisiin koskevaan tietoon.
- Hyvinvointialueen on **hyödynnettävä** edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen ja päätöksenteon tukena.

Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021

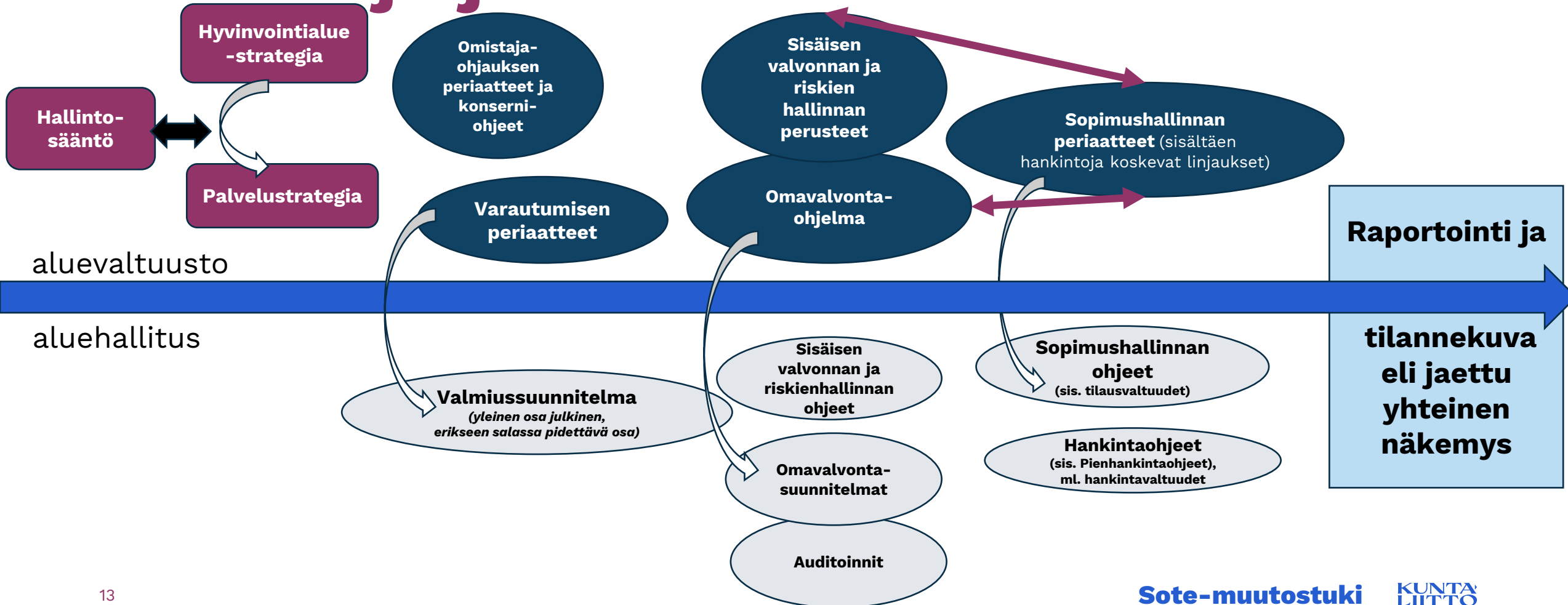
16 § Hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvonta

- Hyvinvointialueen on tämän lain mukaisessa toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Hyvinvointialueen on varmistettava pelastustoimen **palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus**. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.
- Hyvinvointialueen on laadittava järjestämisvastuuseensa kuuluvista pelastustoimen tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten **pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan**.

18 § Yksityisen palveluntuottajan velvollisuudet

- Yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan:
- 1) noudatettava julkisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevia **lakisääteisiä sisältö- ja laatuvaatimuksia**;
- 2) noudatettava palvelujen tuottamista koskevaa **sopimusta**;
- 3) noudatettava hyvinvointialueen järjestämisvastuunsa nojalla yksityiselle palveluntuottajalle antamia **ohjeita**;
- 4) varmistettava 19 §:ssä mainittujen **hallinnon yleislakien** noudattaminen tuottamissaan palveluissa; ja
- 5) noudatettava 10 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialueen määrittelemiä **palvelukokonaisuuksia** ja **palveluketjuja** ja toimittava **integraation** toteutumisen edellyttämässä yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden palveluntuottajien kanssa.

Hyvinvointialueen ohjaus ja toimintajärjestelmä

Hyvinvointialueen toiminnan ohjaus

HYVa:een tehtävät

- Määrittää strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet
 - Tietojohtaminen ja tietojen toimittamisen velvoitteet päätösten valmistelua ja päätöksenteko varten
 - Tulostavoitteet ja palvelutasopäätökset
 - Sopimushallinnan perusteet, palvelutuotannon tavat sekä palveluketjut ja palvelukokonaisuudet
- Ohjaa, seuraa ja valvoo tavoitteiden toteutumista
- Valvoo järjestämisvastuulleen kuuluvaa palvelutuotannon ja palveluhankintaa yksityisiltä (omavalvontaohjelma)
- Palveluiden yhteensovittamisen tavoitteet ja seuranta
- Innovatiivisuuden mahdollistaminen
- Yhdyspinnat: hyvinvointialueen ekosysteemin toimivuus ja sen seuranta
- Jaettu yhteinen tilannekuva

Ohjaus

- Strategian toiminnallistaminen
- **Omistajaohjaus** (Konserniohje)
- Sopimusohjaus

- Strategian toiminnallistaminen
- **Normiohjaus** (Hallintosäätö)
- Resurssiohjaus
- Tulos- ja tavoiteohjaus
- Sisäinen sopimusohjaus
- Liikelaitoksen omistajaohjaus

- Strategian toiminnallistaminen
- Resurssiohjaus
- Tulos- ja tavoiteohjaus
- **Sopimushallinta (ja -ohjaus)** ja sopimusten riskiarvion laatimista, sopimusten vastuuhenkilöiden tehtävät, sopimusten valmistelua, sopimusten valvontaa, sopimushallintaan liittyvää raportointia sekä reklamointia ja sisäistä tiedonkulkua.

Palvelun tuottajat

Tytäryhteisöt ja -yhtiöt

- Toiminnan tulostavoitteet
- Toiminnan suunnittelu
- Omavalvontaohjelma

Hyvinvointialueen oma tuotanto

- Toiminnan tulostavoitteet
- Toiminnan suunnittelu
- Omavalvontaohjelma

Palveluhankinnat (kaikki)

- Toiminnan tulostavoitteet
- Toiminnan suunnittelu
- Omavalvontaohjelma

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta –johtamisen tukena

- Sisäinen valvonta tarkoittaa organisaation ohjaus- ja toimintaprosesseihin sisältyviä **menettelyitä, organisaatioratkaisuja ja toimintatapoja**, joiden avulla voidaan saada kohtuullinen varmuus
 - toiminnan lainmukaisuudesta (lakien ja säädösten noudattaminen; vaatimuksenmukaisuus),
 - omaisuuden ja voimavarojen turvaamisesta,
 - toiminnan tehokkuudesta, tarkoituksenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä
 - taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta.
- Sisäisen valvonnan järjestämistä johtaa ja sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä vastaavat aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja.
- Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan yllä mainittuihin neljään luokkaan sisältyvien tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Riskienhallinnalla on samat tavoitteet kuin sisäisellä valvonnalla.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on johtamis- ja hallintojärjestelmän osa, jonka tavoitteena on auttaa organisaatiota saavuttamaan päämääränsä. Jossakin muodossa sisäistä valvontaa toteutetaan kaikissa organisaatioissa.

Hallintosääntömallissa aluevaltuuston ja aluehallituksen tehtävät

- Hyvinvointialueen hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta, omavalvonta ja varautuminen yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Sisäiseen valvontaan kuuluvat mm. sisäinen tarkastus, riskienhallinta, vaatimuksenmukaisuus ml. sopimusvalvonta ja varautumisen vaatimukset, hyvä hallintotapa sekä omavalvonta.
- Aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteista hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa. Aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen linjaukset, tavoitteet ja osa-alueet sekä periaatteet niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyistä.
- Aluehallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäinen valvonta on osa hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää sekä hyvinvointialueen johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Sisäinen valvonta

- Määrittele laadun käsite: 1) Raportoitu laatujärjestelmä/sisäinen valvonta/omavalvontaohjelma ja 2) Organisaation toiminnan laatu
- Sisäinen valvonta on aina tehtävän osa; viranhaltijan johtamisen väline
- Toteutetaan kaikessa organisaation toiminnassa
- Toimintamalli
- Laatu määrämuotoista, jatkuvaa ja säännöllistä
- -> Toimintaa kehitetään tulosten ja löydösten perusteella
- Omavalvonta: Käyttöopas jostain tietystä toiminnosta
- Omavalvontakontrollit tähtäävät lainmukaisuus/vaatimuksenmukaisuuden osoittamiseksi

Vaatimuksenmukaisuus/lainmukaisuus

Omavalvontamallin avulla varmistetaan palveluiden laatu- ja palvelutasovaatimusten täyttyminen.

- Omavalvontaprosessin avulla kyetään vastaamaan muutos- ja kehittämistarpeisiin nopeammin sekä puuttumaan välittömästi havaittuihin laadun poikkeamiin ja epäkohtiin palvelujen tuottamisessa → Systemaattiset ja ennakoivat menettelyt toiminnan laadun varmistamiseksi.

Sisäinen valvonta

GRC –varmennustoiminnot

integroiduksi kokoelmaksi tehtäviä ja ominaisuuksia, joiden avulla organisaatio voi **saavuttaa strategiset tavoitteet** luotettavasti, kustannustehokkaasti, puuttua epävarmuuteen ja toimia avoimen rehellisesti

Hallinto (Governance)

Hyvän hallinnon tavoitteena on **suojata**

HYVa:een etua määrittelemällä toimintatapoja ja malleja organisaation päätöksen tekoon, toimivaltuuksiin jne, joiden avulla organisaatiota johdetaan ja hallitaan HYVa:een ja sen asukkaiden eduksi pitkällä ja lyhyellä aikavälillä.

Hallinnointi- ja ohjaus- ja toimintajärjestelmä (ISO:9001) määrittelee hallituksen ja johdon roolit, velvollisuudet ja heidän suhteensa HYV:een eri intressitahoihin.

Riskien hallinta

Tunnistamisprosessi, analyysi ja reagointi. Minimoidaan HYVa:een tunnistettujen riskien haitalliset vaikutuksen strategisiin ja operatiivisiin tavoitteisiin. Varautuminen ennakoimattomiin riskeihin.

Compliance

Vaatimustenmukaisuus on joukko toimia, joilla varmistetaan **eri vaatimusten**, kuten lait, määräykset, **ohjeet**, sopimukset ja politiikat, **noudattaminen**.

Strategia ja sen tavoitteet

Tehokkuuden valvonta

Omavalvonta

Talouscontrollit

Tilintarkastus

Yhtenäinen käsitys käsitteistä koko organisaatiossa
Talous GRC, IT GRC, Legal GRC ja Substanssi GRC

23 § palvelunjärjestäjän omavalvonta

2.3 Omavalvonta

Luonnos laiksi
soten
valvonnasta

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa korostuu palvelunjärjestäjien ja -tuottajien oma vastuu toiminnan asianmukaisuudesta ja järjestämiensä tai tuottamiensa palvelujen laadusta sekä asiakas- ja potilas-turvallisuudesta. Palvelujen laatua ja asiakas- ja potilasturvallisuutta voidaan parantaa analysoimalla riskejä, korjaamalla hoiva- ja hoitoprosesseja ja toiminnan rakenteita sekä ottamalla oppia poikkeamista. Tämä edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä tehtävää omavalvontaa.

Omavalvonnan perusidea on siinä, että toimintayksikölle on laadittu kirjallinen suunnitelma, jonka avulla potilaan tai asiakkaan palveluissa esiintyvät epäkohdat ja palvelun onnistumisen kannalta epävarmat ja riskiä aiheuttavat tilanteet pystytään tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan nopeasti. Omavalvonta perustuu toimintayksikössä toteutettavaan riskinhallintaan, jossa palveluprosesseja arvioidaan laadun ja asiakas- ja

Palvelunjärjestäjän on varmistettava omavalvonnalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttää. Palvelunjärjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon, että sosiaalihuollon asiakkaiden ja potilaiden palvelut toteutetaan yhtenäisesti.

Palvelunjärjestäjän omavalvontaan kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi eri palveluntuottajien kanssa tehtyjen sopimusten noudattamista sekä ohjata ja valvoa yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava omien sekä hankkimiensa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Palvelunjärjestäjän on seurattava myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen henkilöstön riittävyyttä sekä tilojen ja laitteiden turvallisuutta ja soveltuvuutta palvelujen toteuttamisessa.

Valvira

- **Omavalvonta** on keino parantaa hoidon laatua sekä potilaiden oikeusturvaa. Omavalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että potilas saa laadukasta ja turvallista terveydenhuoltoa.
- **Omavalvontasuunnitelma** on asiakirja, johon kirjataan kaikki keskeiset toimenpiteet, joilla palvelujen tuottajat itse valvovat toimintayksikköjään, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua.
- **Omavalvontasuunnitelma** on palvelujen laadun ja kehittämisen päivittäinen työväline. Palvelujen tuottajalta edellytetään ammattitaitoa, tietoa ja kokemusta arvioida, minkälaisella omalla ohjauksella ja valvonnalla toiminnan laatu ja säädöstenmukaisuus varmistetaan.
- **Omavalvontasuunnitelmassa** määritellään muun muassa yrityksessä noudatettavat toimintatavat ja niiden toteuttamisen seuranta.
- Palvelujen tuottajan toimiessa kahdessa tai useammassa toimipaikassa on terveydenhuollon palveluista vastaavan johtajan vastuulla laatia toiminnan laadun varmistamiseksi palvelujen tuottajan ja sen erillisten toimipaikkojen toiminnan kattava kirjallinen **omavalvontasuunnitelma**.

Sisäinen valvonta ja tarkennetut omavalvontasuunnitelmat

Johtamisen tuki ja parantaminen

Palvelujen laadun ja turvallisuuskulttuurin kehittäminen

Laatutyön periaatteet, keskeiset määrittelyt ja kuvaukset

Johtamisen ja toiminnan jatkuva parantaminen

Palvelujen yhdenmukaiset suunnitteluperusteet

Palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja optimointi kokonaisuuksina

Edistää palvelukokonaisuuksien yhteensovittamista

Johtamisen ja poikkeamatiedon hallinnan systemaattiset toimintatavat

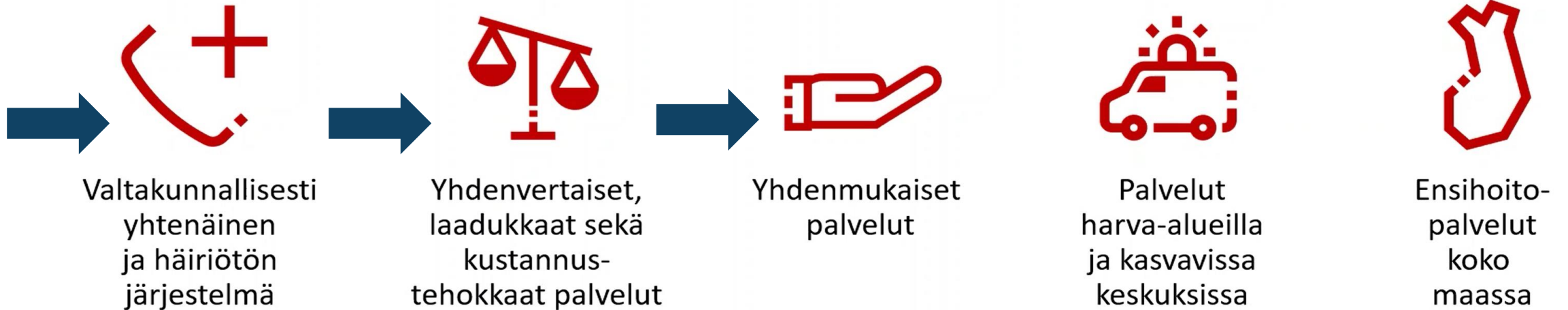
Tietojohtaminen, poikkeamatiedon hallinta ja tiedon hyödyntäminen

Kokonaisarkkitehtuuri ICT arkkitehtuuri

- Toiminnan kokonaisarkkitehtuuri on **koko organisaation toiminnan hallintaa ja kehittämistä kokonaisuutena, joka koostuu eri osioista ja näiden välisistä suhteista.**
- Se on toimintaa ohjaava pohjapiirros ja kuvitus siitä millä resursseilla organisaatio suunnistaa kohti tulevaa.
- Se on hahmoteltu kokonaiskuva siitä, miten erilaiset toimintaan liittyvät elementit vaikuttavat toisiinsa, puuttuuko kuviosta jotakin tai onko siellä jotakin liikaa.
- Kokonaisarkkitehtuuri on aina olemassa, sillä se on toiminnan yhteydessä väistämättä syntyvä struktuuri.
- Organisaatioiden monimutkaiset rakenteet voidaan mallintaa visuaaliseen muotoon kokonaisarkkitehtuurin avulla, jolloin huomioidaan eri asioiden vaikuttamista toisiinsa.
- Toiminnan jatkuva kehittäminen ja tärkeä menestystekijä.

Uudistuksen tavoitteet pelastustoimessa

Ihmisten ja yhteisöjen sekä koko yhteiskunnan turvallisuus paranee:

Johtaminen, ohjaus ja valvonta perustuvat systemaattiseen tutkimus-, kehittämis- ja arviointitoimintaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet 2023-2026

LUONNOS

Palvelujen laatu paranee

1. Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten

2. Erityisesti perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy

3. Osaavan henkilöstön saanti turvataan sekä vahvistetaan sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä

Kustannusten nousu hallitaan

4. Toiminnassa on huomioitu julkisen talouden kestävyys

5. Kustannusten kasvua hidastetaan suhteessa palvelutarpeen kasvuun ja painotusta siirretään ennaltaehkäisevään työhön

6. Kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa painottuu vaikuttavuusperustaisuus

Sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa

7. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet ja toimintakäytännöt

8. Valmiussuunnittelu ja varautuminen toteutuvat kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin pohjautuen

9. Toiminnassa tunnistetaan mahdollisuuksia sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin toimiin sekä keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen

Tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa

10. Palvelujärjestelmään sekä perusterveyden- ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistuu

11. Yhteistyöalueen tasolla suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatio tukevat tavoitteiden saavuttamista ja asiakaslähtöistä toiminnan uudistamista

KIITOS!

Johanna Sorvettula

johanna.sorvettula@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

Sisäinen valvonta

Kehittämispäällikkö Marja-Liisa Ylitalo

Sisäinen valvonta ja sisäinen tarkastus johtamisen välineenä

Muutostukiwebinaari 27.10.2022

Marja-Liisa Ylitalo, CIA @LiisaMarjis

Hupsis?

Pesuainefirma lahjuksista tuli tuomio

Hyvinvointiyhtymä: Työntekijä tilasi tuotteita 73 400 eurolla. Kiitokseksi hänelle lähetettiin muun muassa kuusi lahjakorttia

Lahti
Petri Koivisto

Tavarantoimittajalta lahjakorttilahjuksia saanut yli kuusi-kymppinen mies on tuomittu Päijät-Hämeen käräjäoikeudessa sakkoihin lahjuksen ottamisesta. Miehen saamista 35 päivästä kertyi maksuttomia 700

AAMULEHTI

Menossa syyteharkin Pälkäneen seurakunta makseli neljä vuotta olemattomia koneita

KOTIMAA | 3.2.2014 | 12:47 | PÄIVITETTY 12:48 19 Suomalit

Sari Sainio
Aamulehti

Pälkäneen seurakunnassa maksettiin neljän vuoden olemattomista kopiokoneista. Seurakunnassa oli kopiokoneita, mutta lasku tuli 9–11 koneesta.

Rahoitusyhtiöillä on saamisia Pälkäneen seurakunnasta 724 000 euroa. Seurakunta puolestaan vaatii kopiokoneyritykseltä hieman alle 200 000 euroa.

UUTiset | KOTIMAA

Sote-pomo johti harhaan kyytikeskuksen taustojen selvittämisestä Keski-

Janmaalla - vanhukset ja vammaiset eivät ilman kyytejä

Professori: Valvonta Soite on...
...usten

Professorin mukaan kunnat ovat ulkoistaneet liikaa vastuutaan tietokoneista. Espoon koneiden katoamista tutkitaan toistaiseksi törkeänä kavalluksena.

Joonas Laitinen HS

Janne Toivonen HS

MITEN ihmeessä kukaan voi kadottaa kuorma-autolavoittain tietokoneita ja muuta tietotekniikkaa?

Tämä kysymys on pyörinyt monien päissä sen jälkeen, kun asia tuli julki maanantai-iltana Espoon kaupunginhallituksen kokouksen jälkeen. Silloin kaupunginhallitus sai tiedon siitä, että yhteensä yli 9 600 tietokoneita, näyttöjä ja tulostimia on kadoksissa.

Samaa kysymystä on tutkinut poliisi, joka epäilee tapahtumiin liittyvän rikoksia.

Enää on toistaiseksi...

Tästä on kyse

- Espoolla on kateissa yli 9 600 tietokoneita. Lukuun sisältyy pöytä-tietokoneita, kannettavia tietokoneita, näyttöjä ja tulostimia.
- Kaupunki teki niistä rikosilmoituksen joulukuussa 2014.
- Tapausta tutkitaan toistaiseksi törkeänä kavalluksena, mutta tutkinta on poliisin mukaan pahasti kesken ja tutkintanimikkeet voivat

vonnan järjestämisestä. Näin pitää olla silloinkin, kun hankinnat ja ylläpito on ulkoistettu jollekin muulle toimijalle", Voutilainen sanoo.

"Joka kunnassa pitää olla henkilö, joka vastaa laitteistokirjanpidosta ja valvoo, että yritys hoitaa velvoitteensa. Valvontavastuuta ei voi ulkoistaa."

Voutilaisen mukaan kaikista kunnista ei löydy edes yhtä viranhaltijaa, joka hoitaisi tietohallinnon valvonta- ja kirjanpito-vastuuta.

ESPOO on jo vuosia vuokrannut muun muassa noin 14 000 työntekijänsä ja 30 000 koululaisensa käyttämät tietokoneet ja niiden ohjelmistot. Vuonna 2014

Näin Es

Mitä olisi pitänyt/pitää huomioida?

Lainsäädäntö

**HVA-laki
Hankintalaki
Julkisuuslaki
Asiakasmak-
sulaki
jne.**

Omat ohjeet

**Hallintosääntö
Hankintaohjeet
Sisäisen
valvonnan ja
riskienhallinnan
perusteet**

Päätökset

**Ylin johto
Rahoittajat
Valtuudet
Vastuut
Perustelut
Käyttöoikeudet
Kulkuluvat**

Toiminta

**Riskien arviointi
Tehtävän-
kuvaukset
Prosessi-
kuvaukset
Ammattitaito
Tieto-
järjestelmät**

Tiedonkulku

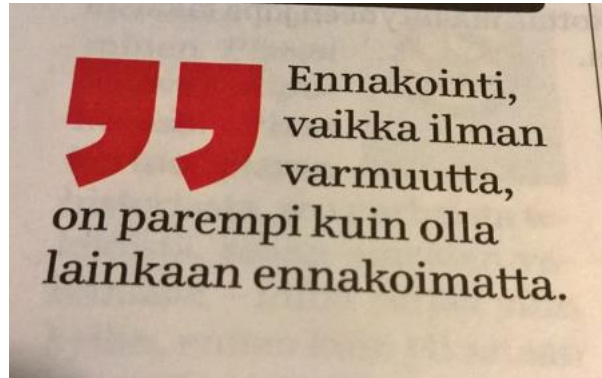
**Ylhäältä alas
Alhaalta ylös
Sivuttain
Raportointi**

Seuranta ja raportointi

**Säännöllisyys
Reagointi
poikkeamiin
Vastuutus**

Mitä pitää tehdä, jotta ei mene pieleen?

Matemaatikko ja fyysikko
Henri Poincaré (1854 – 1912)

Turvallisuushka

Kameravalvontaa ja vierailukielto vesi- ja sähkölaitoksiin – näin Lahti suojaa elämälle tärkeät voimalansa

Avoimuuden aika on huoltovarmuuden kannalta tärkeissä laitoksissa ohi. Lahdessa sekä sähkö- että vesiyhtiön ovet ovat menneet säppiin.

<https://yle.fi/uutiset/3-12650191>

vastuusto nyt siinon.

Vahvistetuksi tuli muun muassa, että Päijät-Häme ryhtyy ensimmäisenä hyvinvointialueena maasamme pilotoimaan niin sanottua ilmiöpohjaista budjetointia vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä.

ESS 11.10.2022

Vaikutusten ennakkoarviointi EVA

- Päätösesityksen vaikutuksia, jotka voivat kohdistua hva:n palveluja käyttäviin henkilöihin
- Ihmisiin kohdistuvissa vaikutuksissa tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä sekä niiden jakaantumista

Asukas- vaikutukset

- Kohdistuvat eri organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin tai menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, henkilöstöön tai hallintoon

Organisaatio- ja henkilöstö- vaikutukset

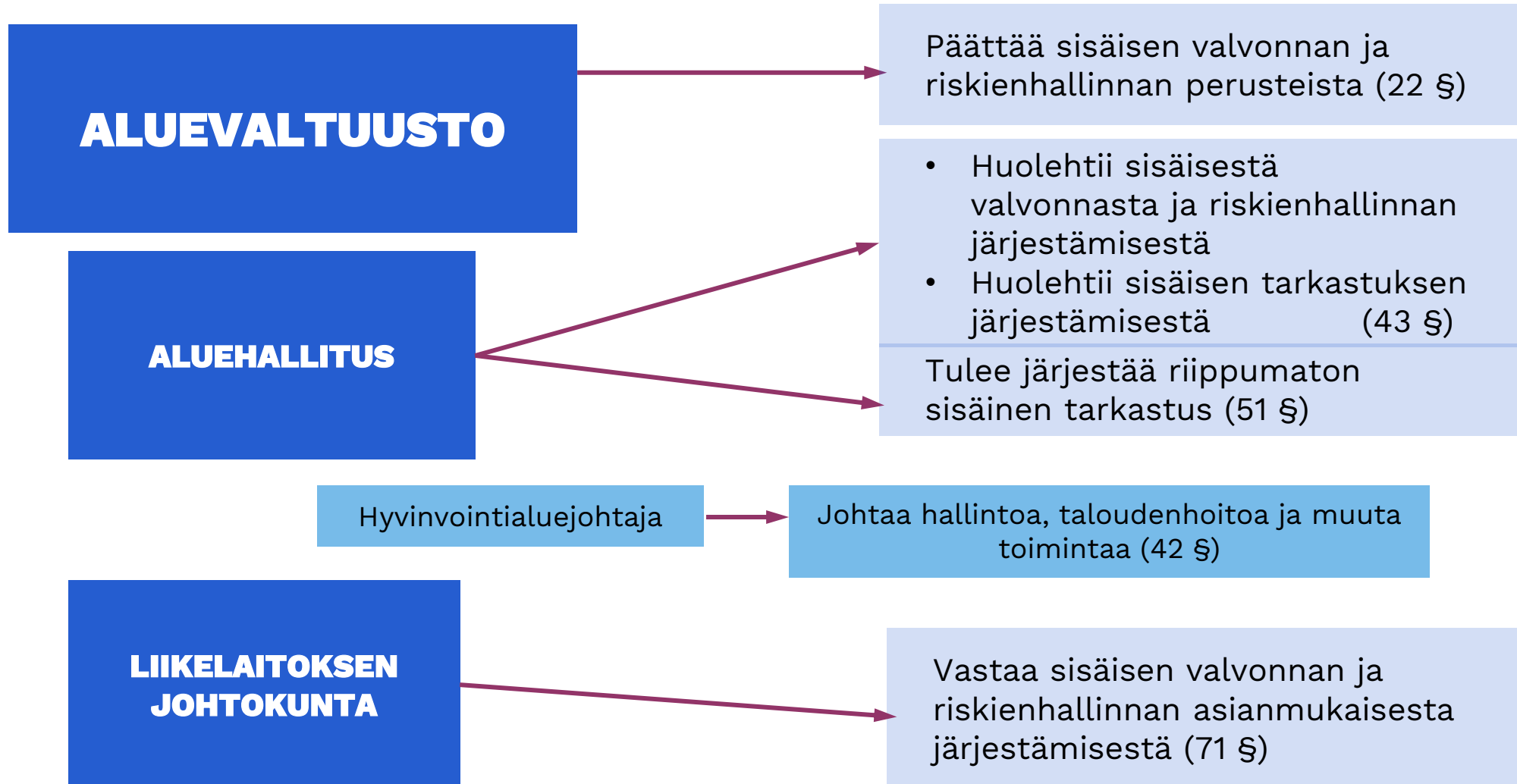
Ympäristö- vaikutukset

- Kohdistuvat ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön

Taloudelliset vaikutukset

- Kohdistuvat hva:n tuloihin tai menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä
- Yritysvaikutukset

Kuka päättää? Kenen on vastuu?

Sääntöjä, selontekoja, tarkastuksia

Hallintosääntö (95 §)

Määräykset sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta

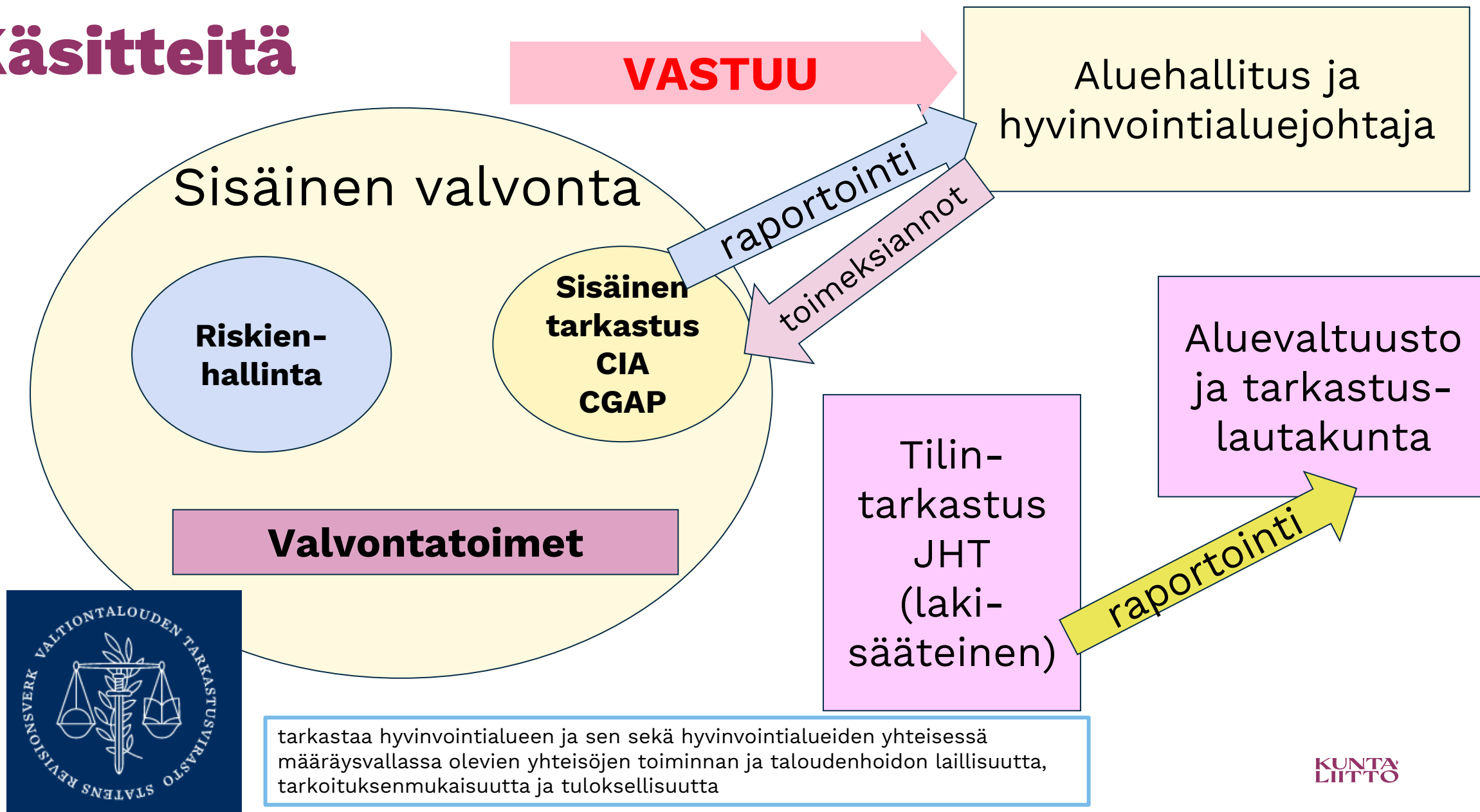
Toimintakertomus (119 §)

Tiedot sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä

Tilintarkastajan tehtävät (127 §)

Tarkastaa, onko sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta sekä **konsernivalvonta** järjestetty asianmukaisesti

Käsitteitä

Sisäinen tarkastus varmentaa hyvinvointialueen sisäisen valvonnan toimivuuden

Sisäinen tarkastus johtamisen välineenä

- Vastuu edelleen aluehallituksella
- Työrukkanen!
- Ammattimainen ja riippumaton
 - Esim. CIA, CGAP
- Oma toiminta?
- Yhteistyö?
- Ostopalvelu?
- Näiden yhdistelmä?

<https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-toimielimet-ja-johtaminen/tarkastus-ja-valvonta>

Palkanmaksu hva – vrt. Sarastia?

Palkkasotku pelottaa hyvinvointialueiden valmistelijoita – "Kun tulee sana Sarastia vastaan, se hätkäyttää kuulijoita"

Palkanmaksun sujuminen on tiukka testi hyvinvointialueille. Helsingin kaupungin ongelmat toivat valmisteluun lisää paineita.

Pekka Moliis

12.10.2022 klo 6:00

- Miten varmistetaan järjestelmän toimivuus?
- Riittävä testausaika?
- Riittävästi resursoitu?
 - Varahenkilöt?
- Riittävästi koulutettu?
- Dokumenttien ja tietojen oikeellisuus?
- Viestintä?

<https://kuntalehti.fi/uutiset/talous/palkkasotku-pelottaa-hyvinvointialueiden-valmistelijoita-kun-tulee-sana-sarastia-vastaan-se-hatkayttaa-kuulijoita/>

Eikä tässä vielä kaikki!

Konsernivalvonta?

- ”Aluevaltuuston vahvistamaan **konserniohjeeseen** otetaan tarpeelliset määräykset konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä.”
- Asiantuntevat hallituksen jäsenet

Omistajaohjaus?

- ”Osa riskienhallintaa on, että **omistajaohjauksellisin keinoin** sekä **sopimuksin** varmistetaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallintaa on toimivaa myös niissä organisaatioissa, jotka **hyvinvointialueesta erillään** tuottavat hyvinvointialueen palveluja sopimukseen perustuen.”

Sisäinen valvonta = johtamista
Sisäistä valvontaa ei voi ulkoistaa!
Sisäinen tarkastus = johdon työrukkanen

Pidetään yhteyttä!

Marja-Liisa Ylitalo, kehittämispäällikkö, CIA
marja-liisa.ylitalo@kuntaliitto.fi
puh. 050 4100054 @LiisaMarjis

www.kuntaliitto.fi

Pelastustoimen näkökulma

Koordinaattori Terhi Virtanen, pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

Pelastustoimen järjestämislaki 613/2021, 16§

- Hyvinvointialueen on
 - varmistettava pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus.
 - laadittava järjestämisvastuuseensa kuuluvista pelastustoimen tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma.
- Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on *toteutettava* osana niiden järjestämistä ja tuottamista.

Omavalvontaohjelma pelastustoimen tehtävistä ja palveluista

- Ohjelmassa tulee määritellä, **miten** 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan.
- Ohjelmassa on todettava, **miten** pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan = *seurannan ja poikkeamanhallinnan menettelyt*
- Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla = *julkaisumenettelyt*

Hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuus 13§

- Hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen *palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta, kustannuksia ja tuottavuutta*.
- Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon.
- Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohdamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

= tietojohdamisen menettelyt

Palveluiden järjestämisen erityispiirteet pelastustoimessa

- Pelastustoimen osalta aluehallitus päättää pelastustoimen palvelutasosta (PelJL 6§). **Palvelutasopäätös** luo käytännössä raamit myös palveluiden laadulle ja toiminnan resursseille sekä pohjan palvelutason kehittämiseksi (suunnitelma palvelutason kehittämisestä).
- Palvelutason ja pelastustoimen palveluiden tulee perustua selvitettyihin alueen **uhkiin** sekä niistä arvioituihin **toimintaympäristön riskeihin**.
- Näin ollen pelastustoimen palveluiden mitoituksen ja suunnittelun keinoin hallitaan alueen toimintaympäristön riskejä ja uhkia.
- Palveluiden laadun ja saatavuuden määrittelyä tai toiminnan seuranta ei voida irrottaa näistä lähtökohdista → Keskeistä se, että omavalvonnan menettelyt tukevat pelastustoimen palveluiden johtamisen kokonaisuutta näistä lähtökohdista.

Palvelutuotannon erityispiirteitä 1/2

- Pelastustoimessa pelastuslaitokset tuottavat pääosin itse hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvat lakisääteiset [pelastustoimen palvelut](#) ja valmiuden.
- Pelastustoimi on keskeinen turvallisuusviranomainen ja palvelutuotannon tasolla tehdään tiivistä yhteistyötä alueen kuntien ja muiden viranomaisten kanssa.
 - Tilanne- ja johtokeskuspalvelut sekä valmiussuunnittelun yhteistyö sopimusperusteisesti
 - Yhteistoimintasopimukset alueen muiden viranomaisten kanssa
 - Osa pelastuslaitoksista (14/22) tuottaa ensihoitopalveluita lakisääteisten tehtävien lisäksi. Kaikki pelastuslaitokset tuottavat kiireellistä ensivastetoimintaa, joka osa ensihoitopalveluita.

Palvelutuotannon erityispiirteitä 2/2

- Pelastustoimen palvelut ovat osa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, joten myös osa kriittisistä tukipalveluista tuotetaan pelastuslaitosten omana palvelutuotantona.
- Omavalvonnassa huomioitava myös mahdollisesti ostopalveluina järjestetyt tukipalvelut ja niiden jatkuvuuden turvaaminen esim. häiriötilanteissa, jolloin esim. sopimusohjaukseen liittyvä omavalvonta korostuu.
- Osa lakisääteisten tehtävien palvelutuotannosta toteutuu sopimuspalokuntien kautta. Sopimuspalokuntien tuottama valmius rinnastuu omaan palvelutuotantoon ja vapaaehtoistoimintaan (ei ostopalveluihin).

Pelastustoimi	Sosiaali- ja terveystoimi
Palvelutasopäätös (Pel JL, 6§)	Palvelustrategia (Sote JL, 11 §) + Valtakunnallinen asiakas- ja potilasturvallisuus-strategia 2022-2026
Omavalvontaohjelma (Pel JL, 16 §)	Omavalvontaohjelma (Sote JL, 40 §) sis. omavalvontasuunnitelma & potilasturvallisuussuunnitelmat
Hyvinvointialueen toiminnan ohjaus ja sisäinen valvonta (strategia-, omistaja-, normi- ja sopimusohjaus)	Hyvinvointialueen toiminnan ohjaus ja sisäinen valvonta (strategia-, omistaja-, normi- ja sopimusohjaus)
Vuosiselvitys ja vuosineuvottelut Pel JL 10 §, voimaannanolain 1 § mukaan 1. pidettävä 2022 aikana	Vuosiselvitys ja vuosineuvottelut Sote JL 24 §, voimaannanolain 1 § mukaan 1. pidettävä 2022 aikana
Hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuus (Pel JL 13 §) + Laki hyvinvointialueesta 120 §	Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointivelvollisuus (Sote JL 29 §) + Laki hyvinvointialueesta 120 §

**Pelastustoimen
omavalvontamalli
kattaa sekä
järjestämisen että
tuottamisen
näkökulmat**

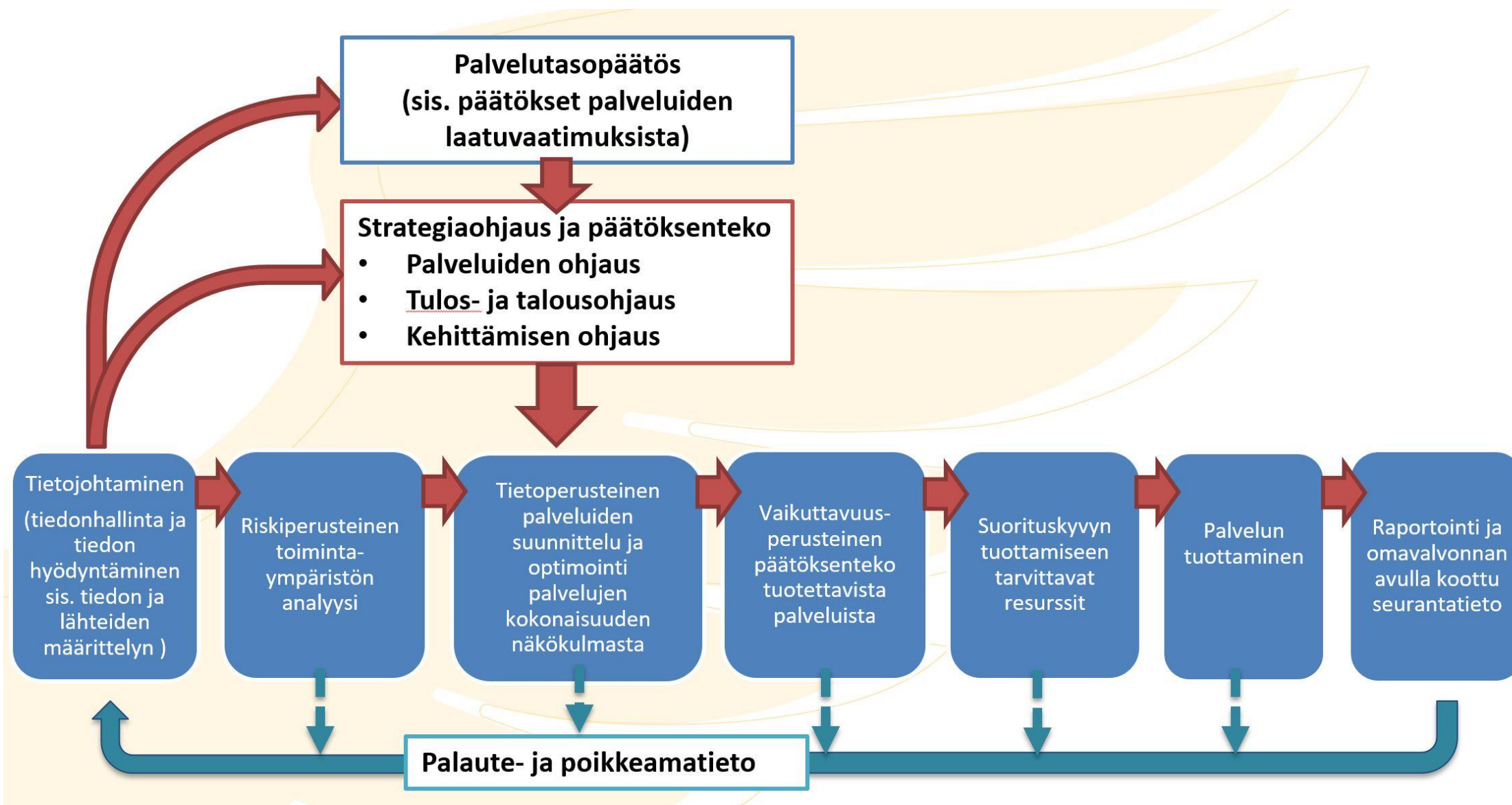
Pelastustoimen yhteinen omavalvonnan toimintamalli jo vuodesta 2018

Palveluiden johtamisen kokonaisuus, jossa tunnistettu palveluiden laatuun keskeisesti vaikuttavat osa-alueet

- Tietojohtaminen
- Palveluiden järjestämisen perusteet
- Palveluiden suunnittelu tietoperusteisesti
- Palvelukokonaisuudet
- Päätöksenteko vaikuttavuusperusteisesti
- Jaettu näkemys palvelutuotannon perusteista
- Riskien- ja poikkeamanhallinnan menettelyt

**Omavalvonta
on osa toimivaa
johtamis-
järjestelmää**

Pelastustoimen omavalvontamalli lyhyesti

Mallin käyttöönottoa tuettu pelastuslaitoksilla

- Pelastuslaitoksille tarjottu **perehdytyskoulutusta** laadunhallinnasta ja omavalvonnasta 2019-2020
- Tuotettu omavalvontamallin **käyttöönotto-opas**:
 - ✓ Kuvattu käyttöönoton askelet
 - ✓ Avainkysymyksiä menettelyjen nykytilan kartoittamiseksi sekä laatutyön priorisoinnin tueksi
 - ✓ Omavalvontamallin osa-alueiden edistämiseksi koottu myös kysymyspatteristo sisäisten toimintamenettelyjen ja asiakastarpeen arvioinnin tueksi
- Vuonna 2021 toteutettiin 8 kpl avoimia **webinaareja**
- Yhteinen pelastustoimen **omavalvontaohjelman mallipohja**
- Vuoden 2022 aikana omavalvontaohjelmien valmistelun tueksi YT alueille ja pelastuslaitoksille toteutettu keskustelutilaisuuksia vuoropuhelun tukemiseksi alueilla.

Käsitteet haastavia - yhteistä ymmärrystä rakennettava

Johtamisen kohde vai keino?	Käsitteet	Kuvaus esim.
MITÄ?	Laatu	Vaatimusten mukaisuus → Mikä on riittävä hyvää laatua, mikä toiminnan laatu ja millaiset palvelut ovat hyväksyttäviä ja riittävän laadukkaita?
	Poikkeama	Asetetun vaatimuksen täyttämättä jääminen → havainto laadullisesta puutteesta tai sen riskistä.
	Sisäinen valvonta	Menettelyitä, ratkaisuja ja toimintatapoja, joiden avulla voidaan saada kohtuullinen varmuus toiminnan lainmukaisuudesta, varojen turvaamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta → Hyvän hallinnon, riskienhallinnan ja toiminnan vaatimusten mukaisuuden varmistaminen.
MITEN?	Omavalvonta	Sisäisen valvonnan yksi ohjausväline ja osa <i>toimivaa</i> johtamisjärjestelmää. Organisaation tapa arvioida itse toimintaedellytysten ja vaatimusten mukaisuuden täyttymistä.
	Valvonta	Valvontaviranomaisen toteuttama valvonta eri indikaattorein ja valvontatyön keinoin → perinteisesti termiä on käytetty kuvaamaan viranomaisten valvontaroolia (ml. Pela).
	Toimintajärjestelmä	= johtamisjärjestelmä = laatujärjestelmä = keino toteuttaa johtamista
	Turvallisuus	Tila, jossa uhat ja riskit ovat hallittavissa (kattaen kaikki riskianalyysityön pohjalta arvioidut toimintaa, sen jatkuvuutta tai laatua uhkaavat riskit).
	Laadunhallinta	Sovittujen periaatteiden, vastuiden ja menettelyjen mukaisesti johdettu toiminta.
	Laatujohtaminen	Johdetaan ihmisiä siten, että toiminnan laatu parantuu jatkuvasti & systemaattisesti.
	Riskienhallinta	Järjestelmällistä toimintaa , joka sisältää riskianalyysin sekä tarvittavien toimenpiteiden suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja korjaavat toimenpiteet = keino hallita riskejä.
	Poikkeamanhallinta	Menettelytavat, joilla havaitut poikkeamat, riskit, vaaratilanteet ja laadulliset puutteet tunnistetaan, ennaltaehkäistään ja korjataan (ml. poikkeamatiedon raportointi, hallinta ja hyödyntäminen).

Omavalvonta on..

- **Osa toimivaa** organisaation johtamisjärjestelmää sekä sisäisen valvonnan toteutusta.
 - **Keino hallita** palveluiden laatua, toiminnan laatuun kohdistuvia riskejä sekä poikkeamia.
 - **Keino vastata** palvelutarpeiden, toimintaympäristön tai toiminnan muutos- ja kehittämistarpeisiin
 - **Keino puuttua** havaittuihin laadun poikkeamiin ja epäkohtiin palvelujen tuottamisessa
- Omavalvonnan tueksi tarvitaan **systemaattiset ja ennakoivat menettelyt** toiminnan laadun varmistamiseksi.

Omavalvonnin perusteita ja sisältöjä tarkasteltava toiminnan eri tasoilla

Kansallinen tietojohdamisen kehittäminen

- Kansalliset tietojärjestelmät (seuranta, arviointi ja raportointi)
- Kansalliset tietotarpeet ja mittarit
- Tutkimus- ja kehittämislinjaukset
- Voimavarojen varmistaminen

Hyvinvointialueen yhteinen omavalvonta

- Hyvinvointialueen omavalvontaohjelma
- Yhteiset omavalvonnin periaatteet
- Hyvinvointialueen yhteiset tietojärjestelmät
- Palveluiden järjestäminen
- Suunnittelu ja optimointi yli toimialarajojen
- Palvelutasopäätös ja resurssit

Toimialakohtainen omavalvonta

- Toimialakohtainen omavalvontaohjelma
- Palveluiden suunnittelu, toteutus ja ohjaus
- Seuranta, arviointi ja raportointi
- Kehittämisen- ja tietotarpeet
- Laadunhallinnan menettelyt, seuranta, arviointi ja kehittäminen

Yksikkö- ja toimijataso

- Palveluiden suunnittelu, toteutus ja ohjaus yksikötasolla
- Omavalvonnin kehittämistarpeet
- Asiakas- ja palautetiedon aktiivinen koonti
- Asiakkaiden osallistaminen palveluiden laadun, saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseen

Omavalvontaa ei tule irrottaa toimintajärjestelmän muusta valmistelukokonaisuudesta

- Omavalvonta on toimintaa ja menettelyitä, joiden avulla varmistetaan palveluiden laatu- ja palvelutasovaatimusten täyttyminen
 - = osa toimintajärjestelmää
 - = osa toimintakulttuurin aktiivista luomista
- Omavalvontaohjelma ja –suunnitelma ovat toiminnan eri tasoille laadittavia asiakirjoja, joihin kuvataan & kootaan nämä menettelyt
 - ✓ Ohjelma – järjestämistaso
 - ✓ Suunnitelmat – tuotannon taso

Jaettu yhteinen ymmärrys on johtamisen ja päätöksenteon perusta – myös pelastustoimen palveluiden johtamisessa, laadunhallinnassa ja omavalvonnassa.

Yhteinen ymmärrys kaiken perusta

- **Mitä laadulla tarkoitetaan toiminnan eri tasoilla?**

- Jos ei ole määritetty niin määritykset poikkeavat organisaation sisällä
- Laatu = se minimi, mitä laki edellyttää?
- Laadunhallinta tai palveluiden laadun omavalvonta eivät voi olla irrallisia toimintoja organisaation sisäisen valvonnan menettelyistä tai muusta GRC-varmentamisen toiminnoista -myöskään omavalvonta ei voi olla muusta laadunhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta kokonaan erillinen asia
- Laatu voidaan määritellä varsin monin eri tavoin & eri näkökulmista

- **Mikä on riittävän hyvää laatua vs. mikä on poikkeama?**

- Johtamisen poikkeama (strategia, talous, tuottavuus jne.)
- Palvelutason poikkeama (toimintavalmius, järjestämistavoitteet jne.)
- Ohjauksen poikkeama (asiakkuuksien hallinta, palvelujen ohjaus jne.)
- Riski- tai vaaratilanne (asiakas-, työ-, tieto-, organisaatioturvallisuus jne.)
- Palvelutuotannon laadullinen poikkeama tai puute
- Palautetiedon tai raportoinnin poikkeama

Vuoropuhelu ja yhteisen ymmärryksen rakentaminen

- **Ymmärrys** pelastustoimen palveluista ja palvelukokonaisuuksista
- Ymmärrys pelastustoimen riskiperusteisesta luonteesta (palvelujen ja toiminnan suunnittelun pohjana)
- Ymmärrys organisaation **nykytilasta** -> sen tunnistaminen on avain eteenpäin
- **Kirjalliset johtamisen periaatteet**
- **Sisäisestä valvonnasta vastaava**
- **Yhteistyön toimintamallit** sote-pelastustoimi vuoropuhelulle
- **Yhteisten tietovirtojen luominen** ja yhteiset tilannekuvan rakentaminen sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja omavalvonnan menettelyistä
- **Ohjauksen toimintamallit** sekä niiden jatkuva parantaminen

Terhi Virtanen
Terhi.Virtanen@kuntaliitto.fi
p. 043 826 7361

Twitter @VirtanenTerhi

www.kuntaliitto.fi

Alueen puheenvuoro

Ulla Isotalo, hankintajohtaja, Etelä-Pohjanmaan
sairaanhoitopiiri

Mitä laatu tarkoittaa?

Valvonta, sisäinen valvonta, omavalvonta, laatu, toiminnan raportointi, johtamisjärjestelmä, laatujärjestelmä -

Tätä kaikkea vai osa kokonaisuudesta

Ulla Isotalo

Vt. hankintajohtaja EPSHP

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Lakisosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

8 § Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu

Hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto.

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä.

Hyvinvointialueen omavalvonnasta säädetään 40 §:ssä.

Lakisosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

40 § Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvonta

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan **varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen.** Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on omavalvonnassaan erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma.

Omavalvontaohjelman osana ovat laissa erikseen säädetyt omavalvontasuunnitelmat ja potilasturvallisuussuunnitelmat.

Hyvinvointialueelta edellytetään

- Yhteistä käsitystä

- Laadusta ja sen elementeistä
- Potilas-ja asiakasturvallisuudesta ja sen elementeistä
- Riskienhallinnasta ja sen elementeistä
- Sisäisestä valvonnasta, ja sen osana olevasta omavalvonnasta, sen elementeistä ja suhteesta toisiinsa
- Siitä, onko keskustelussa organisaation strateginen laatu vai operatiivinen laatu (tehdään tavoitteeseen nähden oikeita asioita vai tehdäänkö asiat oikein kulloisessakin tehtävässä)
- Hyvä hallintotavasta (Corporate Governance) hallinnointi ja ohjaustavalla ja onko se synonyymi johtamisjärjestelmälle?
- Keskustella ja päättää käsitteiden määrittely ja näin taklata eri toimialojen tuttuja, käytössä olevien, toimintakulttuuriin liittyvien viitekehysten ja toimintamallinen sulautuminen kokonaisuudeksi.

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Laatu - mitä se tarkoittaa?

ammattitaito

Submit

26 characters remaining

toimintavarmuus...
potilaan hyvä hoito tasavertaisuus ensiluokkainen korkea ammattitaito paras mahdollinen hyvä hinta-laatusuhde
hoidon jatkuvuus työn kehittämistä hyvä ammattitaito huolellisuus
vastuuntuntoa hyvä lopputulos hyvä palvelu
tehokkuutta ja ihm yksilöllinen hoito, hyvää hoitoa 3
lupausten pitämistä potilaslähtöisyys ammattitaito
ammattillisuutta toistettavuus tiimityö turvallisuus
min-maxing toivottu lopputulos ammattitaitoinen työ luottamusta
luotettavuus, turval parasta mahdollista tyytyväinen potilas hyvä hoito toteutuu aina oikeita asioita toiminnan yhdenmukai
potilas on tyytyväin potilaan paras mahdo luotettava, kestävä huolellisuutta turvallinen palvelu
kokonaishallinta tasainen jatkumo ammattimainen hoito turvallisuutta luotettava hoito,

Share

Export

About

QR

Local

Admin

Refresh

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Mitä laatu on?

20 characters remaining

Submit

osaamista asiantuntijuutta aikataulun noudatus hyvää yhteistyötä odotukset täyttävää
tarkkailua tieto ja taito toistettavuutta hyvät ohjeet käyttöön periaatteellisuutta
hyvä kokonaisuus onnistunut prosessi **oikea aika, paikka**
käytännöllinen ohjeiden noudattamis hyvin tehty työ
puhtautta ja eheyttä täydellinen työtä **laatua** onnistuminen laadullinen työ
asiakastyytyväisyys virheettömyys asiakaslähtöisyys
luotettavuus arviointia hyvä palvelu
hyvin tehty tuote tarkkuus
tyytyväisyyttä vastuullisuutta vastaa tarpeeseen aseptikka
samanlainen tuote, a hyvä johtaminen täyttää vaatimuksia! mitä laatu on? toimivuutta
tarkkaavaisuus

Share

Export

About

QR

Local

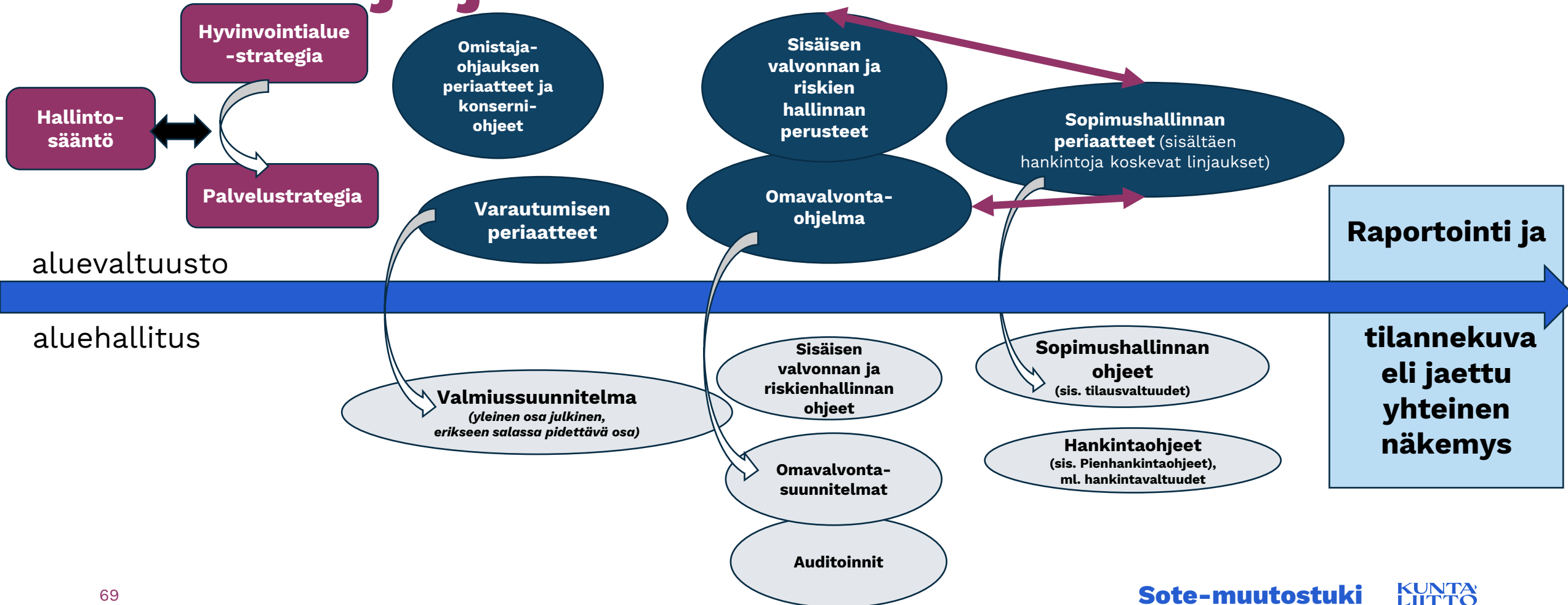
Admin

Refresh

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Hyvinvointialueen ohjaus ja toimintajärjestelmä

Potilas- ja asiakasturvallisuus

Asiakas- ja potilasturvallisuus

Hoidon ja palveluiden turvallisuus on osa sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaislaatua.

- Turvallinen hoito ja palvelut ovat näyttöön perustuvia ja vaikuttavia. Ne toteutetaan oikein ja oikeaan aikaan.
- Asiakas- ja potilasturvallisuus tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöiden ja organisaatioiden periaatteita ja toimintoja, jotka varmistavat hoidon ja palvelujen turvallisuuden
- suojaavat asiakkaita ja potilaita vahingoittumasta.
- Turvallisuuteen kuuluu myös tilojen, laitteiden ja tietojärjestelmien, tarvikkeiden ja lääkkeiden asianmukainen ja turvallinen käyttö sekä toimiva tiedonkulku.

([Potilasturvallisuus - Sosiaali- ja terveysministeriö stm.fi](https://stm.fi))

Omavalvontamallin avulla varmistetaan palveluiden laatu- ja palvelutasovaatimusten täyttyminen.

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Lainsäädännössä toimialalle annetaan laadun ja turvallisuuden osalta

- Päämäärät ja keinot
 - HVA muutoksessa päämäärä saattavat sekoittua keskenään
 - Toimialojen erilaisesta toimintakulttuurista ja sanastosta/käsitteistä johtuen
 - Pitää luoda yhteinen/yhtenäiset keinot saavuttaa yhteinen päämäärä, osin erilaisesta vaatimuksenmukaisuusvaatimuksesta riippumatta.
 - Päämäärät tulee kirkastaa
 - Mitä organisaatiossamme tarkoittaa laatu (palveluiden laatu- ja palvelutasovaatimukset)
 - Mitä meidän tulee tavoitella ja millä keinoin saadaan tieto, ollaanko tavoitteen suunnassa?
 - Nimetä ja toteuttaa keinot, **joista valvonta on tärkeä keino**
 - Miten valvotaan, kuka valvoo, miten raportoidaan, kenelle raportoidaan?

Laatu

Hoidon ja palveluiden turvallisuus on osa sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaislaatua (STM)

ja valvonta (sisäinen valvonta, omavalvonta sen osana)

- Turvallinen hoito ja palvelut ovat näyttöön perustuvia ja vaikuttavia. Ne toteutetaan oikein ja oikeaan aikaan.
- Asiakas- ja potilasturvallisuus tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöiden ja organisaatioiden periaatteita ja toimintoja, jotka varmistavat hoidon ja palvelujen turvallisuuden
- suojaavat asiakkaita ja potilaita vahingoittumasta.
- Turvallisuuteen kuuluu myös tilojen, laitteiden ja tietojärjestelmien, tarvikkeiden ja lääkkeiden asianmukainen ja turvallinen käyttö sekä toimiva tiedonkulku.
- sisäisen valvonnan toteuttaminen on osa toimintaa ja raportointi on myös osana osavuosikatsauksia ja toimintakertomuksia, joiden perustella tehdään analyysi ja toimenpidesuunnitelma, osaksi toimintasuunnitelmaa tai korjaava toimenpide, riippuen saaduista tuloksista.
- Toimenpide voi johtaa toiminnan muutoksiin tai hyvin käytäntöjen monistamiseen.
- Viranomaisraportointi on osa toiminnan kokonaistoimintakertomusta, valvontatoimien raportointia.

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Mikä tai mitkä ovat ne
viitekehys/viitekehykset organisaation
toiminnassa, joilla varmistetaan, että
lainsäädännön vaatimukset ja toiminnalle
asetetut tavoitteet täytetään

Organisaatio tekee tästä valinnan itse, miten
kokonaisuus hallintaan

Voidaanko johtamisjärjestelmällä l. toimintajärjestelmällä yhdistää eri toimialojen ja kulttuurin tavat kokonaisuudeksi?

- Johtamisjärjestelmän standardi katsoo koko organisaation toimintaa rakenteellisesta perspektiivistä, toimintajärjestelmä - > järjestelmällistä toimintaa
 - Mitä tehdään, miksi tehdään, mitä tavoitellaan, miten tavoitellaan, miten huolehditaan vaatimustenmukaisuuden täyttymisestä, miten huolehditaan tulosten raportoinnista ja varmistetaan toimenpiteet tulosten osoittamaan suuntaan?
 - Laatu(toiminta)järjestelmä ei katso vain yksittäisen prosessin laatua, se tarkastelee koko organisaation toiminnan laatua kohti tavoitetta
 - Vaatimukset täyttävä toiminta
 - Strategiset tavoitteet täyttävä toiminta

Laatu- tai toimintajärjestelmän ydin 1 / 2

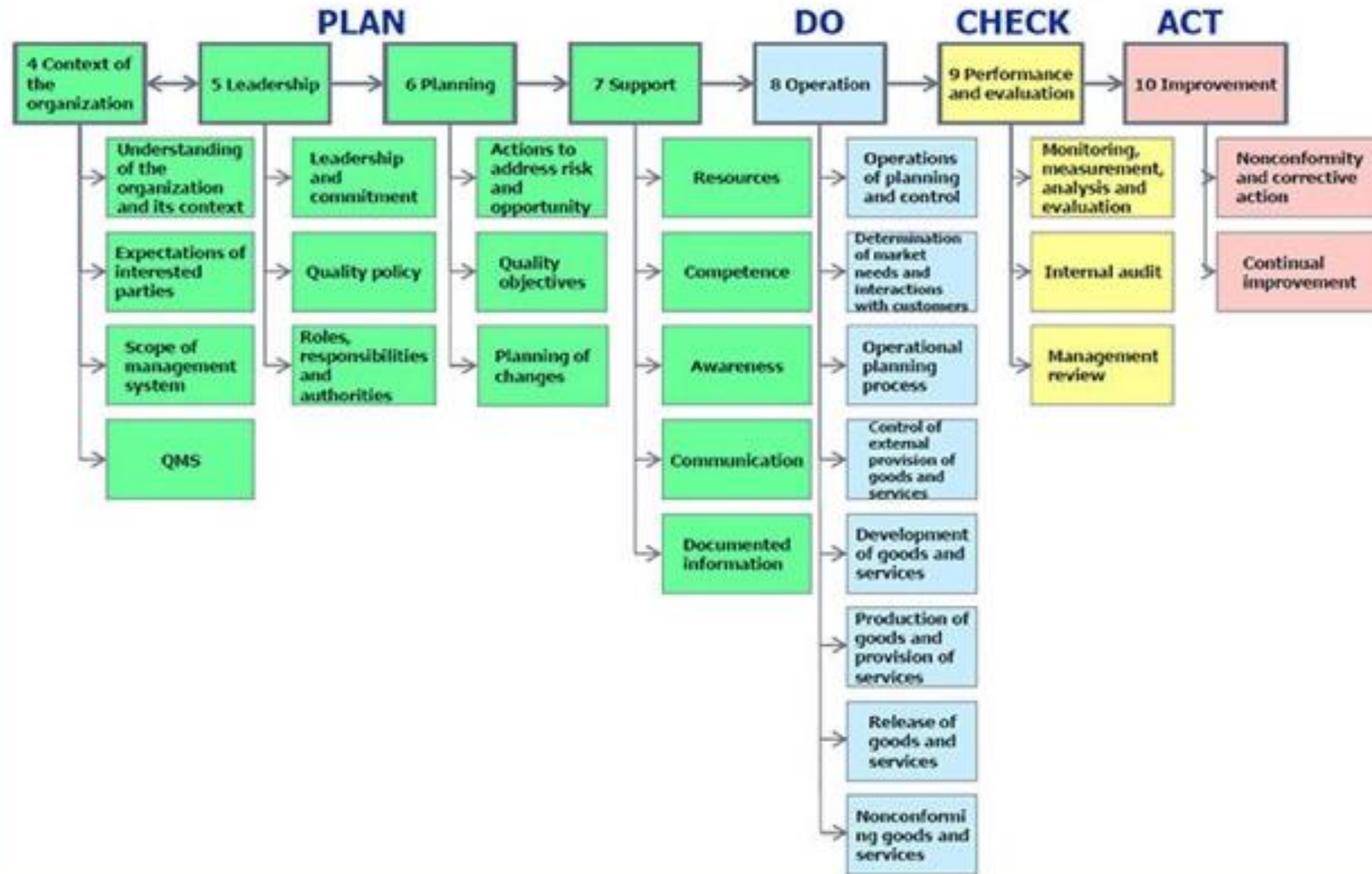
- ISO 9001:2015 (tai muu viitekehys) ei kerro, miten asiat organisaatiossa tulee hoitaa, vaan sen, mihin asioihin yrityksen on luotava menettely.
- Tavoitteena järjestelmällinen toiminta sekä asiakkaan että organisaation parhaaksi
- Mitä tavoitellaan, millaisin toimin, miten yrityksen ihmiset ohjeistetaan, mistä saadaan ajantasainen tieto, miten ihmisten ja asiakkaiden kanssa kommunikoidaan ja miten dokumentaatiota ylläpidetään.

Laatu- tai toimintajärjestelmän ydin 2/2

- Toimivassa organisaatiossa on aina johtamisjärjestelmä, tapa toimia, kehittää ja dokumentoida.
- Tästä on hyvä lähteä kehittämään standardiin perustuvaa johtamisjärjestelmää
- Lääkinnällisen laitteen tuottajalta edellytetään johtamis- laatu- toimintajärjestelmää - se on silti keino, ei päämäärä.
- Keskiössä menettelyt sille
 - Miten organisaatissa huolehditaan asiakkaiden tyytyväisyydestä
 - Miten organisaatiossa huolehditaan omien ihmisten tyytyväisyydestä
 - Miten poikkeamat korjataan
- Yhteinen näkemys onnistumisesta/laadusta on muodostettava ja viestittävä

PDCA in new ISO 9001:2015 structure

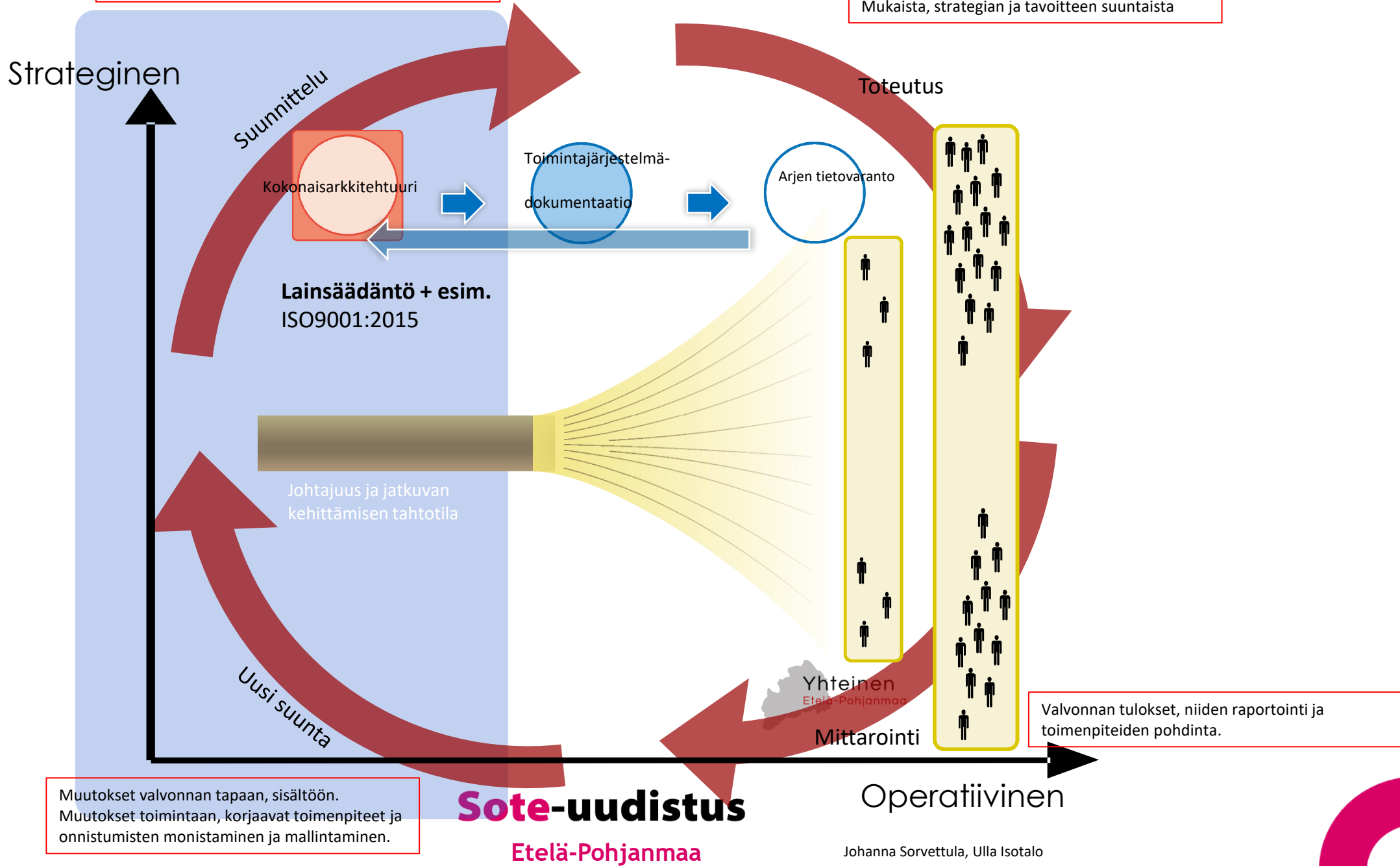

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Valvonnan keinot, mallit ja toteutuksen suunnittelu

Valvonnan toimet, onko toiminta vaatimusten-
Mukaista, strategian ja tavoitteen suuntaista

Esimiehen hyvä hallinto- ja johtamistapa

suunnittele

strategia → tavoitteet → suunnittelu

- selvitä EPSHP:n ja oman yksikkösi tavoitteet
- perehdy, ota aikaa suunnittelulle

strategia on valinta - valinnassa huonompi vaihtoehto hylätään
strategia, HHJ luku 2 ja 12

- esimiestyö tuo lisäarvoa
- esimiestyö on oikeudenmukaista, kannustavaa ja tavoitteisiin pyrkivää
- ole tasapuolinen
- turvaa henkilöstön vaikutusmahdollisuudet - se edistää tuloksellisuutta ja työelämän laatua

yhteishenki tuo lisäarvoa
yhteistoimintamenettely, HHJ luku 9

- johtoryhmä on johtamisen esimerkki
- sinä luot sisällön johtoryhmätyöhön

johtoryhmän jäsenyys ansaitaan sitoutumalla
johtoryhmätyöskentely ja yksiköiden kokoukset, HHJ luku 7

johda

valmistelu → toteutus → johtaminen

- kuuntele ja kysy
- valmistele, tee päätös ja perustele se
- tiedota päätöksistä ja ohjeista - ne on tunnettava, jotta niitä voi noudattaa
- työntekijöitä kohdellaan tasavertaisesti
- päätökset tehdään oikean tiedon perusteella
- päätökset ovat johdonmukaisia
- päätökset on kerrottu niille, joita ne koskevat

jokaisella on oikeus hyvään johtamiseen
hyvä johtajuus, HHJ 1.3

ihmiset arvostavat nopeata ja oikea-aikaista päätöksentekoa
pätöksenteko, HHJ luku 10

- viestintä on tärkein työkalu esimiehelle
- löydä ne kanavat, joilla viestisi tavoittaa

kerro ja kuule
viestinnän periaatteet, HHJ luku 18.1

valvo

seuranta → reagointi → valvonta

- seuraa päätöksesi toteutumista ja vaikutuksia
- ota vastaan palautetta ja arvioi
- jos on korjattavaa, korjaa! Jos ei, valvo silti jatkossakin

valta ja vastuu kulkevat käsi kädessä
esimiesten yleiset velvollisuudet, HHJ luku 12
viranhaltijapäätökset, HHJ luku 12.1
ohjeiden noudattaminen, HHJ luku 12.2
esimiehen yleinen tulkintavastuu, HHJ luku 12.3

sisäinen valvonta toimii jokaisen tueksi ja turvaksi
sisäinen valvonta HHJ luku 13, mm. sisäisen valvonnan toimenpiteet, kohteet ja raportointi

etiikka on läsnä yhtä lailla olemisessa, vuorovaikutuksessa, tekemisessä ja tekemättä jättämisessä
sisäisen valvonnan valvontatoimenpiteet, HHJ luku 14

- hoida yhteistä pitämällä huolta yksikkösi omasta

hyvin hoidettu omaisuus pysyy arvossaan
omaisuudenhoito, HHJ luku 11

Vastuuyksikön vuosikello

Oppimisympäristö

Henkinen väkivalta ja ristiriitatilanteet sekä tilastointi

Intranet, Effic

Love-koulutus

Alkusammutus- ja ensiapukoulutukset + seuranta

Riskienhallinta

Turvallinen lääkehoito

HaiPro

Varhainen tuki ja tilastointi

Tietoturva ja -suoja

Potilaspalaute

Työhyvinvointikyselyn seuranta ja sen vaatimat toimenpiteet

Uusien ohjeiden läpikäynti

Käyttöturvallisuustiedotteet

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Strategian, järjestelmien (IMS, Arc, intra) ja asiakastyön

- Strategia,
- Soten palvelustrategia
- Toimintasuunnitelmat
- Asianhallinnan ohjeet ja menettelyt
- Toimintakäsikirjat (hallintosääntö, HHJ, omavalvontasuunnitelmat)

Ohje, päätös, määräys, tosi tms.

Sovittu järjestelmä tiedon ylläpitämiseksi ja toiminnan kuvaamiseksi

INTRA

- Ammattilaisten toiminta omissa yksiköissään
- Tuotavat toimipisteissä strategian mukaista palvelua,
- Ohjeet ylläpidetään sopimuksen mukaisessa järjestelmässä ja käytössä on intra tai muu sovittu käyttöliittymä.

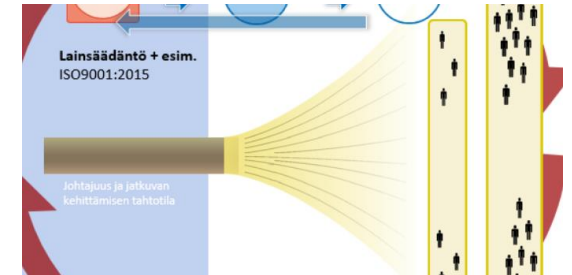
Erilaiset sovitut ja määrätyt palautekanavat, raportit, toiminnan suunnitelman mukaisuudesta kertovat asiakirjat

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Pohdintaa organisaation laadusta ja sen varmistamisesta valvonnan keinoin

- Laatu on mitä suuremmassa määrin organisaation toiminnan sisäänkirjoitettua ja sisäistettyä tavoitteen asettamista.
- Laatua ei varmista laatuvaastava, vaan jokainen organisaation työntekijä kaikilla tasoilla, kaikilla on tämän tavoitteen saavuttamiseksi oma merkittävä tehtävänä
 - Aina päätöksenteosta asiakaskontaktiin
- Laatu on organisaation kokonaistoimintaa
(oikeista asioita oikein)
- **Valvonta on johtamista, tiedon keräämistä tavoitteena olevasta toiminnasta, tätä ei voi ulkoistaa valvontayksikölle, vaan se on jokaisen viranhaltijan tehtävässä sisällä.**

Esimerkki ohjauksen ja valvonnan sitomisesta sopimukseen

Ohjaus ja valvonta

Hankintasopimuksen liitteeksi sopimuksen **valvonnan ja toimittajayhteistyön suunnitelma**, jossa määritellään käytänteet yhteistyön, ohjauksen ja valvonnan toteuttamiseksi.

- Hyvinvointialueen ohjaus Tarjouspyynnössä ja sopimusluonnoksessa palvelun ja valvonnan kuvaus
- Palveluseurantakokoukset Tarjouspyynnössä palvelunkuvauksessa ja sopimuksessa x krt/sisältö
- Tarkastuskäynnit Tarjouspyynnössä palvelunkuvauksessa ja sopimuksessa x krt/sisältö
- Palveluntuottajan raportointivelvollisuus Tarjouspyynnössä palvelunkuvauksessa ja sopimuksessa x krt/sisältö, ja menettely
- Reklamaatiokäytännöt Tarjouspyynnössä palvelunkuvauksessa ja sopimuksessa ja menettely ja oman organisaation on tunnettava menettely
- Tarkastuskäytännöt vakavien puutteisen varalle
Tarjouspyynnössä palvelunkuvauksessa ja sopimuksessa x krt/sisältö, ja menettely ja oman organisaation on tunnettava menettely

”Huono systeemi mitätöi hyvän ihmisen ponnistelun menen tullen.”

Deming

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Kohti Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialuetta

Etelä-Pohjanmaa - sote-uudistus (epsoteuudistus.fi)

Sote-uudistus Etelä-Pohjanmaa (@epsoteuudistus) / Twitter

www.facebook.com

Sote-uudistus Etelä-Pohjanmaa (@epsoteuudistus) • Instagram-kuvat ja -videot

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

Kysymyksiä ja vastauksia

Kiitos.

kuntaliitto.fi/sotemuutostuki

www.kuntaliitto.fi

Sisäinen valvonta ja omavalvonta

Webinaari 27.10.2022 klo 14-16

<https://www.kuntaliitto.fi/tapahtumat/2022/sisainen-valvonta-ja-omavalvonta>